

TABOR

Posamezna številka:

1 krono.

TABOR izhaja vsak dan, razven nedelje in praznikov, ob 12. uri v dan. Njegov redni izdajnik je dr. Ivan V. Koprivnik, ki ga izdajajo v Beogradu, ul. Matije Gupca 180 K, poštice 90 K, štampilca 48 K, mesečno 18 K. Izdajatelj: dr. Ivan V. Koprivnik. Prirednik: dr. Ivan V. Koprivnik. Objavitelj: dr. Ivan V. Koprivnik.

Naravnost se pri naročanju "TABOR" poudari, da se naroči v Maribor, Jurčičeva ulica št. 4.

Posamezna številka:

1 krono.

UREDNIŠTVO se nahaja v Mariboru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nadstropje. Telefon intern. št. 278. UPRAVA se nahaja v Jamničevi ulici št. 4, pristanišče, dno. Telefon št. 24. BHS poštomobilni znak št. 21.791.

Na naročila brez denarja se ne ozira. — Rekopis se ne vrnejo.

Leto: II.

Maribor, sreda 8. junija 1921.

Številka: 127.

Zavezništvo z Rumunijo.

Maribor, 7. junija.

Rumunski minister za zunanje zadeve Take Jonescu se mudi v Beogradu, da sklene z našo vlado konvencijo, katero sta že sklenili med seboj Rumunija in Češkoslovaška. Rumunija stopa polnopravno in brez pogojev v zvezo z našo kraljevino in češkoslovaško republiko.

Nekoč je bila slovanska politika daleč od takih in podobnih diplomatskih dogodkov. Na zunanje smo bili odgovorni, ker nas ostali svet niti poznal ni. Naša politika se je gibala v mejah države, dežele in občine.

Sedaj, ko so vsi deli jugoslovenskega naroda združeni v jedinstveno državo, participiramo tudi Slovenci na ustvarjanju mednarodnih zvez. Zato je naš del naroda soodgovoren zunanjemu svetu. Iz tega sledi, da imajo zunanje politična vprašanja tudi za nas veličin interes. Premalo časa še živimo v skupni državi, da bi postala ta enotnost popularna pred ljudstvom. Toda morali se bomo navaditi na to, da bo južna državna meja znana tudi na severni in obratno. Takrat nas bodo vznemirjale homatije v Macedoniji, a v Sumadiji se bodo resno pečali z morebitnimi insulti na mejah proti Nemčiji ter s politično borbo Jugoslovenov v rimskem parlamentu.

Oficijalen prihod rumunskega šefa zunanje politike, v političnem svetu že dolgo znanega Take Jonesca je znamenje, da so se odnosi med našo državo in Rumunijo izboljšali. Prve dve leti smo bili obdani s samimi nasprotniki. Tudi Rumunija je bila med njimi. V prvem letu našega ujedinjenja je bil akuten spor zaradi dela Banata. Banat je večidel koloniziran, zato so narodnostne razmere jako zapredene. Prebivalstvo srbske, slovaške, rumunske, nemške, madžarske narodnosti živi pomešano v večjih ali manjših skupinah. Spor z Rumunijo je bil rešen brez resnejših zapletljivih, čeprav smo tu kakor drugod žrtvovali mi, pridobili drugi. Izgleda, da so se sedaj ta nasprotja docela lokalizirala in državni obeh držav so lahko stopili k izvršitvi velikega in važnejšega vprašanja: Zveze v mednarodni politiki.

Mala antanta se bazira na nevarnosti, da bi se mogla na ta ali oni način vzpostaviti stara avstro-ogrška monarhija ali tej podobno državno telo v Srednji Evropi. Vzpostavitev take države bi ogrožala ves vojni uspeh nasledstvenih držav, a mutatis mutandis tudi znaten del vojnega uspeha velike antante. Komaj osvobojeni narodi bi bili iznova v nevarnosti. Mala antanta je naperjena osobito proti Madžarski, ki se vedno bolj oborožuje in ki se danes vstraja na stališču status quo ante. Mala antanta je za vse naše meje velikega pomena. Ona jim daje podlago in sigurnost tudi v slučaju, ako bi bile mirovne pogodbe izpodbite. Njeno vodilo je: vzajemnost v interesih je pogoj za sigurnost vseh!

Te dni bo podpisana pogodba s Take Jonescom. Tako bomo kriti nasproti Madžarski, ki je stisnjena v klešče med Češkoslovaško, Jugoslavijo in Rumunijo, dalje proti Bolgariji, katera leži med Rumunijo in Jugoslavijo.

Zaenkrat smo stopili v zvezo z Rumunijo samo iz ozirov na zunanjo konvencijo. Dokler se odnosi v Evropi in zlasti v Rusiji ne uredijo, nam je treba več opore, nego je daje »pokroviteljsko« velike antante. Enkrat pa nastopijo nujnejše razmere in mala antanta bo zahtevala kaj več, nego ji moremo dati diplomat. Antipatije naše ljud-

Razprava o sedmem oddelku ustave.

LDU Beograd, 6. junija. Današnja seja ustavotvornega odseka se je pričela ob 10. uri dopoldne. Razpravljalo se je o predlaganih izpremembah 7. oddelka ustave, ki govori o narodni skupščini. Jugoslovenski klub je predlagal k členu 69 tako izpremembo, po kateri bi imelo narodno predstavništvo obstajati iz dveh koordiniranih skupščin, ene politične in druge socialno gospodarske. Ta predlog je bil odklonjen. Nadalje so radikalec Milan Simović in tovar predlagali, naj vsakih 35.000 prebivalcev voli po enega poslanca. V tej zadevi pa je bil sprejet predlog posl. Liube Jovanoviča, ki se glasi: Vsakih 40.000 prebivalcev voli po enega poslanca. Ako je ostanek v dotični volilni

edinici večji kakor 25.000, voli ta ostanek še enega poslanca. Ta predlog je bil sprejet z večino glasov. K členu 70 je predlagal posl. Pavel Angjelić, naj se s posebnim stavkom prizna aktivna in pasivna volilna pravica pri občinskih volitvah tudi ženskam. Predlog je bil odklonjen. Socijalisti so predlagali, naj bi imeli volilno pravico vsi državljani brez razlike spola, samo da so toliko stari, kolikor predvideva predlog vlade. Tudi ta izprememba je bila odklonjena. Odklonjeni so bili tudi vsi predlogi za izpremembo členov 71 in 72. O členu 73 bodo stranke še razpravljale. Člen 74 pa je bil sprejet brez ugovorov. Seja je bila zaključena ob 12:30 uri.

Razvoj dogodkov v Gornji Šleziji.

Opole, 6. junija. (Wolffov urad.) Danes so vstasi napravili nov napad v raznih krajih, pri čemer so uporabljali močno topništvo in oklopne vlake. Pri Ratiboru so vstasi pognali v zrak most preko Odre. Položaj tamošnje industrije je brezupen.

LDU London, 6. junija. (Reuterjev urad.) Nemški poslanik je zunanjemu uradu izročil noto, nanašajočo se na noto, ki je bila po medzavezniški komisiji v Berlinu naslovljena na generala Höferja. V tej noti se zahteva, naj se

nemške čete umaknejo iz industrijskega ozemlja v Gornji Šleziji, sicer bodo zavezniki odšli iz Gornje Šlezije. Nemška nota poudarja, da bi izvedba zavezniške pretnje povzročila, da bi nemško prebivalstvo v Gornji Šleziji ostalo brez obrambe, kar bi kršilo pogodbo in povzročilo splošno državljansko vojno. V noti izjavlja nemška vlada, če bi angleške čete ne mogle osvoboditi Nemcev poljskega terorja, bi se Nemčija tirala v obup.

Madžari in Habsburgovci.

DKU Budimpešta, 6. junija. (Madžarski dopisni urad.) V današnji seji narodne skupščine je zahteval poslanec Rassay pojasnilo, ali ima sedanja ozir. poprejšnja vlada kakršnekoli obveznosti nasproti Karlu IV. in ali biva legacijski svetnik Aladar Borovicsany kot pooblaščenec madžarske vlade pri ekskraciju Karlu. Ministrski predsednik grof Bethlen je izjavil, da mu ni nič znanega o kak-

šnih državnopravnih ali materijelnih obveznostih Karla. Legacijski svetnik Borovicsany se nahaja že 6 mesecev na dopustu, katerega mu je dovolil prejšnji minister za zunanja dela in ministrskemu predsedniku ni znano, kje se sedaj nahaja. Nato je bil državni proračun za l. 1920/21 v splošnem sprejet. Istotako tudi predlog poslanca Szteranis, zadeva-joč odstranitev cenzure nad brzojavkami

Rumunsko-jugoslovenska zveza. — Odkritje spominske plošče Zrinjskemu.

LDU Zagreb, 6. junija. Beograjski dopisnik »Jutarnjeg lista« doznava, da se je na današnjem sestanku ministrskega predsednika Pašiča z romunskim zunanjim ministrom Jonescom podpisala politična pogodba med našo kraljevino in Rumunijo. Čez mesec dni pride v Beograd načelnik rumunskega generalnega štaba. Ob tej priliki se podpiše vojaška konvencija z Romunijo.

LDU Zagreb, 6. junija. Včeraj, v nedeljo, je društvo »Braća od hrvatskog zrnja« postavila spominsko ploščo na hiši, kjer se je dne 6. junija 1621 rodil Peter Zrinjski. Slavnost je otvoril ban dr. Tomljenović kot zastopnik regenta. Bana so pozdravili s klici: Zivio regent! Za prisotnosti bana v Vrbovcu ni nihče klical: »Zivela republika«, ali manifestiral za Radića.

Trifković — namestnik pošt. ministra.

LDU Beograd, 6. junija. Za namestnika bolnega ministra za pošto in brzojav, dr. Slavka Miletića, ki se zdravi v inozemstvu, je imenovan minister za konstituantno Marko Trifković. Minister za agrarno reformo Uzunović je preklical svojo demisijo.

Deset milijonov zlatih kron.

LDU Beograd, 6. Včeraj se je vrnila z Dunaja komisija finančnega ministrstva, ki je prinesla s seboj deset milijonov zlatih kron kot predjem za tisti del imovine bivše avstro-ogrške banke, ki ima pripasti naši državi. Denar je že naložen v zakladnici Narodne banke.

Angleška rudarska stavka.

LDU London, 6. junija. (Reuterjev urad.) Na današnji konferenci med lastniki rudnikov in rudarji se je razpravljalo o spornih vprašanjih. Konferenca se je do jutri odgodila.

Novo gibanje v Sibiriji.

TIP Dunaj, 7. junija. »Chicago Tribune« poroča iz Vladivostoka, da se je osnovala v Vzhodni Sibiriji nova država, kateri je stopil na čelo general Semjonov, ki je bil poprej poveljnik armade admirala Kolčaka. Nova vlada je izgnala iz svojega območja vse boljševike.

Fašistovski divjanje v Postojni.

TIP Ljubljana, 7. junija. V nedeljo dopoldan so priredili fašisti v Postojni velike demonstracije proti poslancu Lavrentiču. Vdrli so v njegovo stanovanje, pretepli nekega slučajno tamkaj se nahajajočega mladeniča ter dekle. Na to so razmetali in razbili vse pohištvo, z okna pa so obesili italijansko trikoloro. Za 19. junija pripravljajo fašisti v Postojni aneksijsko slavje, katerega se bodo vdeležili vsi fašisti iz cele dežele.

stvo napram Rumuniji ne bo pokazalo, a za simpatije imamo vendarle pre malo skupnih vezi. Rumuni so latinski narod in vedno bodo obstojale med njimi in nami difference v interesih. Ne smemo tudi izpustiti izpred oči, da ruski narod Rumuniji ni odpustil krivice, storjene v Besarabiji. Zveza s Češkoslovaško temelji mnogo globlje: v dolgoletnih vzajemnih bojih proti nemški hegemoniji v prejšnji dobi, v skupnosti rase, v živahnih kulturnih stikih in v težnji, da se Slovani skupno branimo proti brutalnosti Germanov in lokavosti Latincev. Zato bo naš razvoj male antante v slovensko smer. Z Rumunijo pa lahko navežemo tesne gospodarske odnose. Razpolaga s precejšnjo petrolejsko in rudninsko produkcijo. Važna je radi Donava. Zaenkrat je pa skupnost diplomatskih interesov med Rumunijo in našo državo znatna pridobitev za ves naš narod in bo ljudstvo rado sankcioniralo sporazum med Pašičem in Take Jonescom.

Naše občine in samouprava Slovenije.

Avtonomisti so pričeli mobilizirati slovenske občine za svojo fronto proti Beogradu. Novo izvoljeni občinski odbori, ki imajo klerikalno večino, podpisujejo izjave, v katerih zahtevajo »nedeljivo in samoupravno Slovenijo s zakonodajno in administrativno polno močnim pokrajinskim zborom ter nje-mu odgovorno pokrajinsko vlado.«

Tako se je boj med avtonomizmom in centralizmom prenesel tudi v slovenske občine.

Res je, da so naše občine že vajene takih resolucij: некоč so jih pošiljale na Dunaj za enakopravnost slovenskega jezika, za slovensko univerzo, za majniško deklaracije itd.

So ljudje, za katere se je svet le malo izpremenil. Prespali so važne historične dogodke, ali pa jih razumeli krivo. So ljudje, ki o njih ne razmišljajo, ljudje brez konsekvenc, kateri na starem temelju mehanično grade isto tako tesno in neprimerno hišo, kakor so jo imeli pred požarom.

Vprašanje avtonomije in centralizma ni zgolj teoretično vprašanje, temveč je življenski problem naše države, seveda le v toliko — in to izrecno naglašamo — v kolikor je avtonomija plemenski separatizem in centralizem jedinstvenost plemen in enotna država. Treba je razumeti oba pojma. Očlovek, ki bi pri nas nastopal za ruski centralistično-birokratski upravni sistem, bi ne imel mnogo somišljenikov. Avtonomija se ne začinja pri državi, temveč pri človeku. Strogo centralistični administrativni sistem bi obdutil slehraj državljan na lastni koži. Najmanj se bodo zanj borile stranke, ki stoje na individualističnem, liberalnem stališču.

Avtonomizem, kakršen je pri nas, je gibanje v smeri proč od jugoslovenstva in ojačnje v vsakem plemenu elemente, ki stopajo v medsebojna nasprotja. Stalen razvoj v tej smeri bi pač koristil plemenu, ne pa narodu; deželi, ne pa državi. Država bi bila pozorišče notranjih sporov, organizem razjeden od boleznih.

Slovenija je enotna in samoupravna samo od l. 1918. Poprej politične Slovenije ni bilo. Danes gotovi ljudje se mislijo, da se mora Slovenec boriti za svojo svobodo, za svoj jezik in svoja prava. Mislijo, da bo treba tudi v Beogradu pošiljati resolucije za enakopravnost slovenskega jezika, za slovensko univerzo itd.

Zato so dali občinam miglaj, naj se izjavijo za nedeljivost Slovenije. — Predstavimo si ta prizor v slovenski kmetijski občini: Zberejo se častivredni odborniki, katerim navadno politična vprašanja ne belijo glave. Župan jim pove, da bodo podpisali resolucijo za avtonomijo Slovenije. Slišali so že, da je avtonomija jako priporočljiva reč. Za tak pouk je poskrbel g. župnik: »Gre za to, da imamo vlado v Ljubljani, da nimamo nič opraviti z Beogradom in s Srbi.« Beograd že vsi poznajo. Od tam prihajajo davki in druga zla. Zato podpišejo.

V občinah, ki leže na Kranjskem, bo Ljubljana zmagala. Na Štajerskem pa Ljubljana ne uživa takšnih simpatij, kakor se običajno misli. Avtonomija novonastale pokrajine ni nič drugega nego centralizem in miniature. — Ljubljanski avtonomistični centralizem na meji ni priljubljen. Če se našim županom pove, da bodo imeli v Mariboru svoje okrožne oblasti, ne da bi potrebovali Ljubljano, se bodo težko izrekli proti Mariboru. Obmejni Slovenci vedo, kako jih je razumela Ljubljana!

Kar se tiče finančnih zadev in zakonodaje, ve vsak količjak politično poučen državljan, da bo tudi v slučaju široke avtonomije država ohranila svoje pravice in da bo moral kmet plačevati tako za državno, kakor za obsežno pokr. upravo. Sedaj se prepirajo stranke in škodujejo ljudstvu v državnem zboru, pozneje bi se prepirale še v deželnem; pokrajinska vlada bi se sprla z osrednjo in obratno, vrstile bi se krize za krizo in tako domače ljudstvo kakor zunanji svet bi zaman čakali, da naša država izpolni svoje naloge. Ljudstvo je sito teh političnih preprirov. Kmet se zaveda, da v družbi z hrvatskim in srbskim kmetom lažje zavrne državno politiko v agrarno smer, lažje izvrši svoje zahteve, kakor pa če je razcepljen v plemenske pokrajine. In vendar bo mnogo slovenskih občin šlo avtonomistom na limanice. Partikularizem in slabost nasproti politični demagogiji so historične napake našega plemena.

Borba za avtonomijo sama na sebi ne spada v občino. Vkljub temu naj napredne občine z ozirom na akcijo avtonomistov dajo primeren odgovor. Mi zahtevamo široko decentralizacijo uprave v mejah okrožja in enotno zakonodajo za vso državo!

Pred mejami Velike Nemčije.

Zahteva naše razmejitvene delegacije, da se določi Drava kot meja na Koroškem, je vzbudila v antantnem novinstvu živahen odmev. Veliki francoski in angleški listi prinašajo komentarije, ki so pisani v za nas ugodnem smislu. Zabeležili smo že preobrat, ki se opaža glede avstrijskega vprašanja v francoski politiki. Še nedavno so bili Francozi nverjeni, da slabe Nem-

čijo, ako podpirajo Avstrijo. Nekateri, osobito pa kapitalistični krogi, so se ves čas zavzemali za podonavsko konfederacijo, ki bi ustvarila protitežje Nemčiji. Češko in jugoslovensko novinstvo je neštetokrat označilo te francoske zablode. Ideja konfederacije je pokopana; na mesto nje se vedno bolj utrjuje mala antanta. Zadnji dogodki v Avstriji so pa iztrezili tudi drugi del francoske javnosti in dokazali vsem, ki tega niso verjeli, da je Avstrija že sedaj provinca Velike Nemčije in da je samo še vprašanje časa, kedaj bodo porušeni mejniki med obema državama. To pozno spoznanje ima zaslugo, da koroško vprašanje stopa vedno silneje na dan. V kratkem bo imel antantin diplomatski kor zopet priljubljenost, da se bavi z njim in da odloči med dilemo: ali pastiti Nemčijo h Karavankam in oslabiti jugoslovenske ter italijanske meje, ali pa zadostiti pravičnim zahtevam Jugoslavije, ki bazirajo na etnografskih, historičnih, strateških in narodno-gospodarskih odnošajih!

Če so bo antantna diplomacija količjak vglobila v to dilemo, tedaj smemo pričakovati, da meja Nemčije ne bo tekla tam kjer je tekla meja Avstrije. Potreba, da se ta meja posune v alpske doline, tja proti Celovecu, je bila za nas zmeraj evidentna in samo nepoznavanju dejanskih razmer na tleh bivše avstro-ogrske monarhije se je zahvaliti, da je bil slovanski interes tisti, katerega je mirovna konferenca v Parizu žrtvovala, da ustvari v srednji Evropi element nemira in nezadovoljstva, t. j. del nemškega naroda, vtisnjen v ozke meje preživeli avstrijske države. Upajmo, da bo mogoče to napako še popraviti, kar je tem lažje, ker mi zahtevamo deželo, o kateri je priznal sam avstrijski kancelar dr. Renner, da ima slovenski značaj. Bilo bi v nasprotju z resničnim namenom plebiscita, ako bi slovensko ljudstvo na Koroškem, ki se je z neveliko večino izreklo za Avstrijo, pripadlo brez vprašanja: Jugoslavija ali Nemčija? samo radi terorja nemške večine velikonemški državi.

Upravičeno lahko trdimo, da je razvoj dogodkov potrdil jugoslov. stališče v koroškem vprašanju in da nam ta preobrat mora prinesiti definitivum v vprašanju naše severne meje. Korektura na Koroškem je v ozki zvezi z korekturo ob Muri, kjer smo izgubili del murske doline samo na ljubo »antantofilu« dr. Rennerju, dasiravno so strokovnjaki po dolgem in temeljitem proučevanju začrtali v prvih dveh odtisih mirovne pogodbe drugačno mejo. Za Nemčijo nima ta pokrajina nikake važnosti, za našo državo je pa važna iz nacionalnih, gospodarskih in strateških razlogov, zlasti ker bi ustvarila naravnější prehod preko obeh bregov Mure in iztisnila iz našega ozemlja nenaraven geografski trikot med Slov. goricami, prekmurskim hribovjem in Radgono.

izobrazbo; ono vzdržuje v potu svojega obraza vaše univerze in vaše višje šole. Namesto da je zaničujete, skušajte raje proučevati ideje, ki so svete vašemu ljudstvu. Pokorite se pred njim, delajte skupno z njim njegovo veliko delo; zakaj to neuko ljudstvo, od katerega se prezirljivo obračate, nosi v sebi krščansko besedo in to besedo bo oznanjevalo staremumu svetu, ko se ta potopi v krvi.

Iz teh besed odseva ves slavjanofilski program F. M. Dostojevskoga. Bil je slavjanofil iz globokega notranjega prepričanja; videl je, da se evropski racionalizem ne bo mogel nikdar udomaćiti na ruskih tleh. Tam, odkoder poteka, se bo izživel; na razvalinah starih etičnih temeljev bo moral priznati, da ni zmožen zgraditi novih. In zopet bo moral siniti »lux ex oriente!« V Bratih Karamazovih ter v januarškem (1881) zvezku »Pisateljevega dnevnika«, ki ga je pisal do zadnjih ur svojega življenja, je označil posledice, ki jih bo rodila v bodočnosti misel Petra Velikega in prav posebno še nerusko doktrinarstvo ruskega razumnštva. Tako pravi v »Pisateljevem dnevniku«, da je Rusija opravila svoje delo v Evropi; zato pa ji je usoda poverila nalogo civilizirati Azijo. Rusi so ravnotako Aziji kakor Evropejci. Ruskal

Notranja in zunanja politika.

* Zagrebški nadškof in agrarna reforma. Zagrebški nadškof dr. Bauer je objavil v eni zadnjih številčk »Kat. Lista« članek o agrarni reformi s cerkvenega stališča. Nadškof piše: »Iz razloga, ker se vsa dosedanja oblika in postopanje z agrarno reformo križa z zakonskimi uredbami katoliške Cerkve ter stoji v diametralnem nasprotju z osnovnimi načeli civilnega zakonika o zasebni lastnini, predvsem pa postavlja našo cerkev, njene moralne in službene osebe v obupen položaj in ker duhovščina z večjim delom prebivalstva smatra to kot sovražan čin proti kat. Cerkvi in kot molestacijo Cerkve ter njenih služabnikov, hkratu pa vzbuja upravičeno sumnjo, da se v naši kraljevini ne postopa enakopravno ne z vsemi državljanji ne z vsemi konfesijami, zahteva Jugoslov. episkopat za nepremičnine kat. Cerkve na vsem ozemlju naše kraljevine izjemen položaj.« To so nazoru cerkvenega kneza. Episkopat je vedno šel roko v roki z fevdalci, ni čudo, ako si hoče tudi v času socialnih preosnov zasigurati izjemen položaj. Poslanec pučke stranke Barič je še nedavno naglašal v konstituenti, da je pučka stranka za razdelitev cerkvenih veleposestev. Dvomino, da bi stranka vodila borbo z episkopatom. Kako bo pač dr. Gosar izvršil svoje komunistično-krščanske reforme, ne da bi prišel navskriž s starokopitnimi cerkvenimi knezi. Za one klerikalce, ki iščejo v naprednih strankah notranja nasprotja — hic Rhodus...

* Proti sredšču donavske paroplovbe v Budimpešti. »Westminster Gazette« objavlja odgovor Seatonu Watsonu poslancu Wedbudu, ki je trdil, da je predsednik madžarskega ministrskega sveta grof Bethlen demokrat in da je Budimpešta prirodno središče podonavske paroplovbe. Seaton Watson nasprotno trdi, da je madžarski ministrski predsednik reakcionar in da se protivi reformam, dalje da so on in njegovi ministri pristaši povratka Habsburžanov, ki so ga nedavno preprečile države male antante. Watson pravi, da so sosednje države protivne temu, da bi Budimpešta postala središče podonavske plovbe in razentega bi tudi zavezniki morali biti bolj naklonjeni tem sosednjim državam, ki so za mir in demokracijo in ki se protivijo reakcionarnim težnjam Madžarske.

rasa zelo nagiblje k vzhodnemu značaju. Zaradi tega je zmožna ohraniti najboljše strani civilizacije in jih vcepiti azijskim plemenom. Kakor je stara Grška oplemenila Rim in Rim pozneje vso Evropo, tako bo ruski narod oplemenil in dvignil k luči vsečloveškega krščanstva veliko, tajinstveno Azijo.

To je v nekem smislu oporoka Dostojevskoga. Zakaj že 25. januarja 1881 ga je med kosilom zalila kri, kateri se je pridružil epileptični napad. Tri dni pozneje — 28. januarja 1881 — je končala zemeljska borba velikega genija. Pogreb Dostojevskoga je bil knežji. Pokopali so ga ob velikanski udeležbi občinstva v samostanu Aleksandra Nevskega v Petrogradu. Car Aleksander je zagotovil vdovi in otrokom letno pokojnino 2000 rubljev. Hčer Ljubov Dostojevskaja je izdala k stoletnici rojstva obsežen življenjepiš, ki v njem odkriva mnogotero intimno stran iz življenja in delovanja svojega očeta (češki prevod Jana Sajca je izšel l. 1920 pri Stan. Minariku v Pragi).

Izmed romanov F. M. Dostojevskoga je vzbudil posebno pozornost »Zločin in kazen«. V njem je Dostojevskij obsodil novodobno nietschejansko »nadčloveštvo«. zvira iz njegove sibirske duševne krize.

* Situacija v Gornji Sleziji. Ne nadoma se je Gornja Slezija izpremenila v bojišče. Nemške čete in uporniške poljske čete se bijejo ne le z navadnimi puškami, temveč tudi s topovi in strojnimi. Poročilo iz Opola z dne 4. t. m. javlja, da so poljski vstaši na celi črti ojačili svoje napade. Zasedli so kraj Turawa v okrožju opolskem, pri tem so bili 4 Nemci ubiti, 5 pa ranjenih. Poljski oklopni vlak in topništvo so streljali na Slavo v velikostrelškem okrožju. Nemci so zasedli nekatere postojanke v okolici Kosela. V Ostrowem so se vršile 2. junija burne demonstracije proti Nemcem. Nemške vesti pravijo, da so demonstranti zlostavljali Nemce ter oplenili več trgovin in stanovanj. Poljsko delavstvo je doseglo, da so bili odpuščeni vsi nemški delavci v tovarni za orožje.

* Pokolj kristjanov. Po vesteh iz Carigrada so Turki v Trapecuntu izvršili pokolj krščanskega prebivalstva. Ubili kristjani leže v celih kupih na ulicah. Vse banke in trgovine so oplenjene. Vlada Zedinjenih držav je odposlala posebno delegacijo, da protestira in da zabrani nadaljnja zločina.

* Z daljnega Vzhoda. Redke vesti iz Pekinga zatrjujejo, da se je kitajska naveličala republike in da obstoja močno gibanje za vzpostavitev monarhije. Dosedanji prezident Hsu Shih-Shanga je podal radi tega ostavko. V dobro poučenih krogih pravijo, da je Chang Teo-Ying, mandarin v Mukdenu, zbral dve diviziji, da udari na Peking. Ta mandarin je delal že l. 1917 za vzpostavitev kitajske republike. Tudi južno kitajski republiki se majejo tla.

Zanimivosti.

Izvršitev smrtne obsodbe. Dandanes se malokdaj v resnici izvede smrtna obsodba; zločinci, obsojeni na smrt so navadno pomilosteni na dosmrtno ječo, ali kaj podobnega. Pred par dnevi pa sta bila v Skoplju fakično ustreljena dva na smrt obsojena morilca, nekaj Gjorgje in Jovan, ki sta umorila pred nekaj meseci neko ženo, njeno mater ter hčer. Izvršitev smrtne obsodbe je bila objavljena in pristop občinstvu na morišče dovoljen. Tega se je skopljansko občinstvo tudi v polni meri poslužilo. Čeprav se je izvršila usmrtilitev rano jutraj, se je zbralo na morišču vendar jako mnogo ljudi, ki so rado vedni čakali, da vidiijo, kako se bo to zgodilo. Pred izvršitvijo obsodbe so vprašali hudodelca, česa si želi. Zaželela sta si žganja, katerega sta tudi res dobila, ter se pošteno napila. Ko so ju postavili pred puške, ju je njihov zagovornik fotografiral. Pri tem sta

Student Razkolnikov ubije staro, brez pomembno ženo, ki v svoji samoti kopa pič zaklade ter se polasti njenega denarja. Razkolnikov ubija z razumom, lo-narja. Razkolnikov ubija z razumom, lo-gično. V sebi čuti nove genijalne ideje in zasnovе, s katerimi bi storil človeštvu mnogo dobrega. A nima denarja, ne more jih izvesti. Vidi naravo, kako pošilja v življenje milijone ljudi, ki se hrabijo in oblačijo, uživajo strasti in strasti obogate, na koncu pa umirajo, ne da bi zapustili človeštvu druge koristi kot pa slabotnih potomcev in večjo socialno bedo. Med temi milijoni brezplodnih življenj jih je nekoliko, ki jih je narava obdarila z nadčloveškimi darovi. Kako naj uresničijo svoja od narave že vnaprej določena stremiljenja, ko jih pa družabni red, osnovan na uzurpatorstvu privilegiranih ali fizično močnejših, tiči k tlom? Ali ni za nje opravičljiv »mal-zločin«, ki ga poplačajo s stoterimi dobrimi deli v korist človeštvu? Tak »mal-zločin« stori Razkolnikov. Ubije staro, kakor da bi stisnil beraško uš, ki se plazi po telesu človeštva, pije kri, a ne stori ničesar. Ali greh nad človekom se ne da izbrisati. Vstaja v njem in vedno je močnejši. Je neka močnejša sila kakor je razum; na tej sili sloni človeška moralna. V Razkolnikovem se oglašča srce. Nje

BOŽ. BORKO:

F. M. Dostojevskij.

(K bližajoči stoletnici rojstva).
(Konec).

Njegovo zdravstveno stanje se je precej poslabšalo. Bil je preobložen z delom in preveč obdan od vsakdanjih skrbi, da bi bil posvečal več pažnje svojemu zdravju. V juniju 1880 se je udeležil znamenite Puškinove slavnosti v Petrogradu. V istem času je objavil nov veliki roman »Bratje Karamazovi«. Stal je na višku slave. Njegov govor ob odkritju Puškinovega spomenika je bil do godek za takratno Rusijo. Z globokimi čustvi ga je poslušala ruska inteligenca. Rekel je po priliki to-le:

»Nezadovoljni ste, trpite in za svoje neuspehe dolžite vlado. Mislite, da bode te postali zadovoljni in srečni, ako uvēdete v Rusiji evropske navade in običaje. Motite se; vzrok vašega trpljenja tiči drugje. Vaša kozmopolitska izobrazba vas je ločila od našega ljudstva; vi ga ne razumete; vi tvorite v vsej ogromni državi malo pokoljenje, ki je tuje in antipatično ostali domovini. Zaničujete naše ljudstvo radi njegove zaostalosti in pozabljate, daje ravno to nevedno ljudstvo plačalo vaše evropsko

ga hudodelca zaprosila, naj pošlje njihove slike tudi njihovim domačim. — Oči si nista pustila zavezati. Ko je svednik izvršil molitve, s katerimi je priporočil njuni duši Vsemogočnemu, sta zaklicala zbranemu občinstvu, da umirata po krivici in da sta nedolžna. Obe nista pozivala občinstvo, naj ju mašuje. Kesanja nista pokazala nikakega, niti strahu pred smrtjo. Še malo predno so počili strelji je zaklical Gjočgje: "Mojo suknujo dajte Petru Trajkoviću. Kdo ga pozna?" Na to pa je napravil še Jovan oporoko, ter zapustil svojo suknujo tudi Petru Trajkoviću. Hip za tem so počili strelji in oba morilca sta se zgrudila molče mrtva na tla. Občinstvo, ki je prisostvovalo izvršitvi smrtnih obsodbe, se je zgražalo nad mirnostjo in surovostjo obeh zločincev, ki sta se še ob zadnji uri napila ter delala norca.

Dnevna kronika.

— "Slovenec" in 13. oktober v Mariboru. "Slovenec" z dne 4. t. m. je nasedel svojemu mariborskemu poročevalcu, ki je hotel očividno napraviti "stimungo" ter prinesel pod naslovom "oktoberske demonstracije pred sodiščem," potvori izjavo g. policijskega svetnika dr. Senekoviča. Resnica je le to, da je g. svetnik spoznal obtoženega Ščekića komaj na dan razprave, kateri je bil poznan kot prič. Na povsem nepričakovano vprašanje g. predsednika kazenskega senata glede verodostojnosti izpovedb poveljnika oddelka varnostne straže g. Najdiča je izjavil doslovno: "Smatram za svojo dolžnost, da opozorim kazenski senat na dejstvo, da je g. Najdiča v mesecu juniju ali juliju 1920 vsled počenja možganske žilice zadela delna kap po eni strani telesa, da je bolehal okoli 2 meseca in da je kratko časa pred oktoberskimi dogodki nastopil zopet svojo službo ter bil vsled prestale boleznij bolj nervozen. Radi tega ni izključeno, da je vsled boleznij prožnost njegovega duha, spomina in moči opazovanja in presojanja bila deloma zmanjšana." Ni se pa spuščal v nikake absolutne trditve, kakor to trdi "Slovenec", oziroma njegov poročevalac. Kar se tiče dalje podtaknjene telefonične izjave "naj se ljudstvu pusti ventil", je navadna in podla laž. Če so bili pri dosedanjih razpravah razkrinkani pravi krivci izgredov 13. oktobra, kakor to trdi "Slovenec" dopisnik, naj sodi neinteresirana publika in neprizadete osebe, ki so prisostvovala dosedanjim razpravam. "Slovenec" pa bi svetlovali, naj se ne pusti mistificirati in izrabljati v osebne namene svojega g. poročevalca.

— To in ono. Zadnjič sem kupoval zdravila, prišel sem v neko lekarno, kjer se še vedno sprejema stranke samo nemško. Tudi vse etikete in navodilo so še nemška. To pa ni samo v eni, tudi v nekaterih drugih je tako. — V neki ulici sem zagledal, da belijo hišo zavednega Slovenca, mislil sem si, Slo-

venec bo poveril to delo pač Slovencu; toda varal sem se. Bili so sami Nemci. Tako je navadno tudi drugod. — V našem lepem parku sem videl vse polno smeti in papirjev. Naše slavno občinstvo misli menda, da je park zato tu, da se v njem odlagajo razni odpadki. Svetoval bi, naj bi se one, ki mečejo na pota v našem parku papirje in razne druge odpadke, kaznuje z globo 20 K v korist Olepševalnega društva.

— Podraženje mesa. Iz vrst konzumentov smo prejeli: Govori se, da se bo meso zopet podražilo. Baje hočejo dvigniti ceno govejega, mesa na 40 K kg. Ne vem, koliko je na teh vesteh resnice, a dejstvo je, da se pri vseh agrarnih pridelkih opaža tendenca iti s cenami navzgor. Značilno je za razmere v naši državi, da se cene pridelkov, katerih imamo v izobilju, od meseca do meseca višajo. Verižništvo in izvojništvo bo zakrivilo, da bomo živeli primeroma dražje nego v Avstriji. Da ta "kšetarški" izvoz ne bo imel dobrih posledic, je jasno kot na dlani. Rastle bodo cene drugim potrebščinam; čim večja bo draginja, večje bo splošno nezadovoljstvo. Na zunanji bomo pač izkazovali lepe številke na izvozu, ali bilanca bo vsled močne izgube v notranjosti jako slaba. Država od tega ne bo imela nič, ker višji dohodki od carine ne bodo krili draginjskih zahtev, ki jih bo občutil tudi državni aparat. Dobiček bo imela samo skupina verižnikov in par bank, ki pa vedo precej spretno parirati davčni vijak. Vlada bi morala v prvi vrsti skrbeti za sporazum med domačim producentom in domačim konzumentom, ker noben noče uničevati drugega, temveč je ost obeh obrnjena proti peščici domačih in tujih parazitov. Kar se tiče mesa, opažamo, da ga v Mariboru vedno bolj nedostaja. Maribor ima seveda najlepšo priliko za izvoz in zdi se, da radi tega lahko pozablja na domači trg. Tudi je izvestnim ljudem vseeno, če domači konzument kupuje ali ne. Glavno je vendar le zaslužek in ne interes konzumenta. Posledica takega naziranja je, da še vedno begamo v draginjo.

— Mezdnogibanje čevljarskih delavcev. Kakor slišimo, nameravajo čevljarski pomočniki zahtevati 100 odst. povišanje dosedanjih mezd. Če so naše informacije točne, bi znašale tedenske mezde poprečno 900 K. Čevljarski pomočnik bi tedaj zaslužil svojih 3600 K na mesec. Ako hoče ugodno izhajati, je to tudi premalo. Za nas konzumente, zlasti za one, ki se vključ svojih izobrazbi in kljub večji porabi produktivne energije nismo mogli povzdigniti do plače čevljarskega pomočnika, ima tudi teh 100 odst. važen pomen. Verižniku in človeku, čigar obstoj ni vezan na fiksno plačo, je vseeno, ako plača za čevlje 100 odst. več ali manj. Kapitalistični razred ne bo pri tem prav nič prizadet. Mi nočemo čevljarskim pomočnikom delati nobenih očitkov, to pa radi tega, ker vemo, kako se živi na pr. s 3000 K mesečno.

poverila usoda njegovo bivanje na zemlji: danes se še komaj zavedamo njegovega pomena. Dela, ki jih je zapustil, bodo preživevala večno spreminljivost "literarnih okusov", ker jim moda ne gre do živega. Priznati moramo, da je v teh spisih mnogo nepopolnega, nedovršenege, rojenega v trenutkih in za trenutke. Pomisliti pa je treba, da je Dostojevskij pisal svoja dela v veliki naglici, oddajajoč jih takorekoč še mokra v tiskarno. Bil je žurnalist in ne bogat pomješčik kakor Turgenjev in Tolstoj. Slabe socialne razmere so ga v pravem pomenu besede tiščale k tlom. A duh njegovih spisov, ki se prepleta skozi to na mestih pomanjkljivo ogrodje, je po svoji samoniklosti in sili udejstvovanja rojen za celo dobo, ki sledi za njim.

Danes, ko se bo Rusija le mimogrede, oslabiljena od svojih močnih pretresljajev, spominjala stoletnice rojstva svojega zvestega sina F. M. Dostojevskega, je dolžnost v srečnejših razmerah živeti Slovanov, da na dostojen način proučimo spomin ruskega genija. Izkažimo se kulturne in že sedaj mislimo, kako bomo posvetili Dostojevskemu letošnji november.

Vsekakor pa bo treba čimpreje osnovati klub bosonogih (seveda za nas nižje, nematerialne delavce), ki bo pričel energično propagirati povratek k prirodi. Če smemo verjeti vestem iz Amerike, so tamošnje dame že uvedle modo bosonogih. Tako bomo zavarovani tudi pred podražanjem čevljev, za poletno sezono, kajpa!

— Smrtna kosa. Umrl je včeraj v svojem stanovanju v Vrazovi ulici št. 6 vpokojeni profesor Rajko Čuček. Pogreb se vrši v sredo ob pol 4. uri s pokopališča na Pobrežju.

— Prof. Rajko Čuček, katerega pokopljejo v sredo popoldne, je zapustil svoje premoženje v prid našemu dijaštvu.

— Sokolica in Sokol sta nabrala pri nedeljskem zletu mariborske sokolske župe v vojni realki za Jugoslovensko Matico 161 K.

— Dijaški izlet v Vurberg. Zadnjo nedeljo so priredili Dijaški dom in Mladika iz Ptuja in Dijaški dom iz Maribora izlet v Vurberg, kjer se je razvila na vrtu Kovačićeve gostilne med petjem mladine in sviranjem pljuške mestne godbe prav prijetna zabava. Izleta se je udeležilo tudi mnogo mladolinjbov iz Ptuja. — Ko se je mariborski zavod vračal vsled grozečih oblakov že zgodaj domov, napadli so ga v Spod. Dupleku pijani pretepači: grozili z noži in metali kamenje, ki so se mu pa dijaki srečno umaknili, tako da se ni zgodilo nikomur nič hudega; a v kaki nevarnosti so se nahajali, so kazali s krvjo oblitimi obrazi pretepačev in razbita okna Golobove hiše. — Zalostno, da niti pešci na cesti niso več varni pred pijanimi barabami.

— Obsojen gerent. Včeraj se je vršila pred mariborskim okrožnim sodiščem razprava proti bivšemu gerentu občine Zrkovci, klerikalcu Alojzu Reberniku, katerega je tožil g. učitelj Maks Zemljič radi prestopka člana 91. volilnega zakona. Klerikalni gerent je bil obsojen na globo 200 K oziroma v slučaju neizterljivosti na 2 dni zapora ter na izgubo aktivne in pasivne volilne pravice za dobo 5 let.

— Naše Olepševalno društvo je zasadilo na gredice v parku nove cvetlice ter pokosilo tudi travo okrog teh gredic, tako da zopet lepo izgledajo. Društvo kaže dovolj požrtvovalnosti in zato upamo, da bo pokazalo istotoliko požrtvovalnosti tudi naše občinstvo s tem, da bo v čim največjem številu posetilo nedeljsko veselico.

— Poslednji Zrinski padel pri Oslavju. Na Hrvatskem slave spomin narodnih mučnikov Zrinskega in Frankopana. V nekem zagrebškem listu objavlja zgodovinar dr. Bojničić poročilo o pozabljeni veji grofov Zrinskih, ki živi pod imenom grofje Sdrini na jonskih otokih Krfu in Kefaloniji. Ta obitelj se zaveda svojega hrvatskega pokolenja. Edini moški potomec Sdrinskih je padel l. 1915. kot poročnik italijanske vojske na Oslavju. Pokopan je pri Sv. Florijanu pri Gorici, kjer so mu sedaj postavili nagrobnik, na katerem stoji zapisano, da je bil potomec plemena Šubičev, enega izmed dvanajstih plemen stare Hrvatske.

— Občinski lov v okolišju desnega dravskega brega v Mariboru se od 1. julija t. l. za dobo šest let odda na novo v najem. Radi tega se vrši v sredo 15. junija t. l. dopoldne med 10. in 11. uro v uradni pisarni na Rotovškem trgu št. 9, l. nadstr. javna dražba ter je določena izključna cena v visokosti dose-danje najemnine 70 kron.

— Tihotapska iznajdljivost. Na mariborskem kolodvoru je te dni uradnica pri carinski reviziji zahtevala od neke gospe, naj odpne mesečno obvezo, ki jo je nosila na sebi. Potnica tega ni hotela storiti. To je postalo sumljivo in so jo prisilili, da je obvezo odložila. Našli so v nji zašitih okrog 10.000 dolarjev. — Govori se, da so pri popravilu avtomobila došli na sled nekemu iz Avstrije potujočemu avtomobilistu, ki je skrivil v gumijeva kolesa veliko množino nežigosanih avstro-ogrskih bankovcev s namenom, da jih vtihotapi v Italijo in tam zamenja.

— Arelacija. Radi prepovedanega povratka je bila aretirana večkrat predkaznovana Julijana Gumzei in odvedena v celiaška zapora.

— Iz policijske kronike. (Tatvine). Naredniku podčastniške šole pl. Slavkoku Kovaču je neznan storilec ukradel iz hišne veže v Sodni ulici 16 kolo z znakom "Styria". — Trgovki Alojziji Lešnik na Glavnem trgu so bile ukradene iz trgovine tri rjuhe v vrednosti 3000 K. — Gostilničarki Frančiški Rapoc na Tržaški cesti je 6. junija med 22 in 23 uro nekdo ukradel iz odprte spalnice 5 bankovcev po 100 dinarjev.

— V Rošpahu pri Kamnici otvori v nedeljo posestnik Pichler vinoč pod vejo.

— Velikanski samomor. Boljševiški listi poročajo iz gubernije Tambov, da se je v neki tamošnji vasi izvršil samomor, kateremu najbrže ni primere v naši dobi. Več kot 300 mož, žensk in otrok se je zbralo v kopališču in se v njem zaklenilo, nakar so poslopje zažgali. Vsi so postali žrtev ognja. Najbrže so ti samomorilci člani neke verske sekte, ki je že v prejšnjih časih vprižarjala skupne samomore. (Mnogi čitatelji se bodo spominjali na prizor iz romana D. S. Mereskovskega "Car Peter in carjevič Aleksjej".)

— Izjava. Podpisani ovim izjavljujem, da mi je banka "Beogradska zadruga" u Beogradu kulantno i potpuno isplatila šteto provljenju od 84.000 dinar (336.000 kron) prouzrokovanu požarom 11. maja 1921. Preporočujem svakom ovo društvo, s napomenom, da svako osigura prema faktičnoj današnjoj vrednosti. Zemun, dne 23. maja 1921. Mili-voje Mladjen, knjižar i štampar. 775

— Preselitev. Naša domača špedicijska tvrdka "Balkan d. d." se je preselila iz dosedanjih prostorov na Aleksandrovi cesti št. 13 v lastno hišo na isti cesti, št. 35. Opozarjamo na tozadeven inserat.

Kultura in umetnost.

x Burmestrov koncert. Včeraj zvečer se je vršil v Götzovi koncertni dvorani koncert znanega violinskega virtuozu Viljema Burmestra, ki je uspel v vsakem, tako v gmotnem, moralnem in umetniškem oziru kar najsijajnejše. Občinstvo se je divilo njegovi umetnosti, osobito pa nedosegljivi mojstrski tehniki. Strokovno poročilo bomo še prinesli.

x Boccacio. V soboto je vprižorilo naše Narodno gledališče krasno Suppéjevo opereto "Boccacio", katera se danes v terek prvič ponavlja. Kritiko prinesemo po repriži.

Sokolstvo.

o Prednjački zbor Sokola v Mariboru ima v terek, 7. julija svojo redno sejo ob 18. uri v restavraciji Narodnega doma. Zdravo! Načelnik.

Sport.

: Redni letni občni zbor SSK Maribor se vrši danes, v sredo 8. t. m. ob 20. uri v dvorani gostilne "Maribor" na Grajskem trgu. Pričakuje se polnoštevilna udeležba vsega članstva.

: SSK Maribor : Varaždinski SK. 5. t. m. je bila odigrana tekma navedenih klubov. Igralo se je na "novem" igrišču v Varaždinu. Igrišče je premeško in deloma z pol metra visoko travo prerašeno. Sodnik g. M. Steiner je bil zelo, zelo nesiguren. Publika, oziroma posamezne skupine vročekrvnežev, ki so že ostalim gledalcem vsilili preglasno nervoznost, je znatno motila igro, sodnika pa ne malokdaj premetila. Igra je bila brez napetih momentov in ni pokazala posebnih zmožnosti. "Maribor" je bil v slabi formi ter vsled stalnega vpitje iz vrst gledalcev nesiguren. VSK ima zelo hitro moštvo, toda zelo malo vigrano. V igri sta se križala dva nasporna načina igranja, namreč prizemska kombinirana igra "Maribora" in visoka, požrtvovalna in hitra igra Varaždincev. Rezultat je 3:2 za Maribor (polčas 1:0 za Maribor).

Kino.

I. mariborski bioskop. Od danes do vključno petka se predvaja velika ameriška kriminalna drama "Pozna osveta". Dejanje te drame, ki obsega 6 dejanj, je velezanimivo in napeto. Otrokom obisk te drame ni dovoljen. V soboto pa pričena druga epizoda velikega filma "Praktično človeštvo", ki nosi podnaslov "V ozračju milijardov".

gov strašen krik nad zločinom zatemni in končno premaga zmotno logiko razuma. Razkolnikov se izza najtežjih notranjih borb sam javi sodišču. V očističnem globokega kesanja oživi znova njegova osebnost; v njem se izkristalizira človek bogoiskatelj. Radostno nastopi pot zaslužene kazni v sibirskih katogah. Prestopil bi obseg te razprave, ako bi seznanil čitatelja še z drugimi grandioznimi tipi, ki jih je bil odkril genij Dostojevskega v ruskem družabnem življenju, zlasti s knezom Miškinom v "Idiotu" in z "Brati Karamazovimi". "Idiot" nosi pečat pisateljevega globokega čuta za bratstvo z vsemi ponižanimi in razjaljenimi". Knez Miškin je nekak Krist, ki odpušča vse nepravde in vzame dobrovoljno nase naziv idiota. Roman temelji na evangelijskih besedah: "Blagor ubogim na duhu..." Veliki roman "Brati Karamazovi" je nedokonan; pisatelj je mislil napraviti iz njega nekako epopejo človeškega duha. Pravijo, da je hotel v Aljoši, sinu vladostatnika Karamazovega in brata izprijenih Karamazovih razviti tip Krista. Zal, da mu je smrt lakopala pero iz rok, predno so bile iscrpane njegove duševne sile. Življensko delo F. M. Dostojevskega je dokaz vidne zloze, s katero je

Gospodarstvo.

Borza 6. junija.

Curih: Berlin 8-875, New York 579, London 22-23, Pariz 47-20, Milan 29-35, Praga 8-30, Budimpešta 2.40, Zagreb 4.30, Varšava 0.55, Dunaj 1.325, avstrijske žigosane krone 0.99.

Zagreb: Berlin 211-212, Italija 702-705, London 504-529, New York 134-134.50, Pariz 1127-0, Praga 195 do 196, Svica 2330-2400. Valute: Ameriški dolarji 123.50-133, avstrijske krone 0-23, carski rublji 35-39, češko-slovaške krone 192, francoski franki 1100-1130, napoleonid. 458-460, nemške marke 212-218, romunski leji 222-224, souvereigni 255, italij. lire 695-698, turške lire 480.

Dunaj: Ameriški dolarji 609-613, nemške marke 942-948, angleški funti 2350-2370, francoski franki 5015 do 5055, italijanske lire 3165-3185, jugoslovanski dinarji 1787-1808, poljske marke 52-54, švicarski franki 10.600-10.650, čekoslovaške krone 878-884, madžarske krone 222.50 do 225.50.

Industriji, trgovci, obrtniki!

Vabite se, da se udeležite „Ljubljanskega velikega semnja“ kot razstavljalci. Rok za prijave je podaljšan do 10. junija t. l. Vse informacije brezplačno pri sejmskem uradu, Ljubljana, Turjaški trg 6, 2. nadstr.

g Direktni brzovlak z Dunaja oziroma proti Dunaju vozi vsak dan, do čim vozi praški vlak kakor doslej le trikrat na teden. Za Dunaj so v prometu trojni Pullmanovi vlaki I in II razreda v relaciji Dunaj-Zagreb in obratno. Kurz praških voz ostane neizpremenjen. Novo je to, da se je tudi praški brzovlak uvrstil v Avstriji med D. vlake, ter se tudi zanj v Avstriji pobira dvojni pristojbina. Jedilni vozovi vozijo sedaj v relaciji Zagreb-Dunaj in ne več Zagreb-St. Michael.

g Naša elektrokemična industrija. V kategorijo elektrokemične industrije spadajo tvornice v Jajcu, Rušah, Crnci in Dugem Rahu. Tvornica v Jajcu proizvaja 900 vagonov karbida in beopida na leto. Karbid se večinoma izvozi. V Bosni se izdela mesečno 240 ton silicija, 360 ton terosilicija in 500 ton teromagnetsilicidija. Ker naša železna industrija ne porabi vse te količine, se izvaja ter tako zelo uspešno konkurira z enakimi proizvodi švedskih in norveških tvornic. Poleg tega izdela tvornica v Jajcu še 100 ton solitra, 20 vagonov klornega kreča za celulozo in papirno industrijo, kakor tudi še nekaj kemikalij. Tvornica v Rušah proizvaja letno 27.000 ton karbida in približno toliko tudi kalciumumaminamita. Dalmatinske tvornice v Crnci in Dugom Rahu proizvajajo letno 80.000 ton karbida. Naša država potrebuje letno 100.000 ton karbida, ostala množina pa se izvozi.

g Zveza Slovenije z morjem. Se vedno se ne zna, kod bo vzpostavljena zveza Slovenije z morjem. Proti namravani progi preko Čabra na Brod-Moravice so se pritožile občine Stari trg, Spodnja gora, Češplje, Spodnji log, Koprivnik, Radenec, Dol. Knežja, Lipa, Mozelj in Nemška Loka ter zahtevajo, da se zgradi nova proga preko teh občin, ki imajo za izvoz vino, les, razne lesene izdelke, železno rudo, premog itd. V Grajščici so poleg tega še pod-

zemske jame, podobne onim v Postojni. Poleg tega pa bi ta proga stala manj nego skoro en sam most čez Kolpo na progi po prvotnem načrtu.

g V zaščito naše industrije. Ta mesec izide nova carinska tarifa, ki bo naperjena proti onim državam, ki imajo slabo valuto, katera je mnogo škodovala naši industriji.

g Prepoved izvoza iz Nemčije. Nemška vlada je prepovedala izvoz sledečih predmetov: svilnatega sukanca vseh vrst, bombaževga prediva, predelane volne, volnenega prediva, kakor tudi beljenega platna.

g Odkritje premoga pri Glini. V bližini Gline so odkrili nove velike plasti premoga, ki je baje boljši kakor pa v drugih naših premogovnikih. Ker je pomanjkanje premoga znatno, se sme pričakovati, da se bo z eksploatacijo pričelo kar v najkrajšem času.

g Izvoz v Bolgarijo. Z odredbo trgovskega ministristva je dvignjena prepoved izvoza v Bolgarijo za sledeče blago: Za mineralno vodo, čokolado, pohištvo, ščetke, metle, glavnike, steklo, porcelan, ogledal, papirja, slik, litografskih in fotografskih plošč, nakitov, ur, drobnega blaga, stvari iz kavčuga, svinca, požarno in drugo orodje in za igračke.

g Neugodna letina riža v Italiji. Listi poročajo iz Rima, da je letošnja letina riža v Italiji jako slaba. Neprestano deževje je na razvoj zelo slabo vplivalo. Radi tega bo riž, ki ga je Italija letos sama pridelala, dražji kakor pa oni, ki ga bo morala uvoziti.

g Železnica Čoka-Kikinda. Dela za zgradbo te proge so že započela. Ko bo dovršena, bo vozil po njej orient-ekspres, tako da ne bo več pasiral Segedina.

g Promet z Madžarsko. Po instrukcijah ministrskega sveta se vzpostavi promet z Madžarsko na treh progah. In sicer na progi Beograd-Budimpešta, Zagreb-Budimpešta ter Pragersko-Budimpešta.

g Koliko soli porabi naša država. Srbija porabi kuhinjske soli 45.000 ton, Hrvatska in Slavonija 27.100 ton, Bosna in Hercegovina 29.000 ton, Vojvodina 13.400 ton. Slovenija 12.700 ton, Dalmacija 6200 ton ter Črna gora 2400 ton. Poleg tega pa potrebuje naša država letno še najmanj 50.000 ton denaturirane soli.

g Promet naših novčanic. Promet novčanic Narodne banke je obsegal dne 22. maja 3.657.212.015 dinarjev.

g Bosanska trgovska banka in donavski kreditni zavod. Bosanska trgovska in industrijska banka je stopila v ožji stik z donavskim kreditnim zavodom v Beogradu ter prevzela del delniške glavnice tega zavoda.

g Direktni tovorni vlaki med Češko-slovaško in Jugoslavijo. V kratkem se bodo uvedli direktni tovorni vlaki med Češko-slovaško in našo kraljevino. Vlaki so obstojali tudi že doslej, so pa imeli mešan tovor tudi za druge izvenjugoslovenske postaje, kar je transporte silno zavlačevalo.

g Razvoj industrije v Češko-slovaški. Kljub vsej momentani krizi se osnavljajo v Češko-slovaški nova tvorniška podjetja, pri katerih bo sodeloval tudi tuji, celo nemški kapital. V najkrajšem času se osnuje velika tvornica za železno žico.

Glavni urednik: Radivoj Rehar. Odgovorni urednik: Fran Voglar.

Prodaja konj.

Večje število konj se v parih ali posamezno proda. Na ogled so v Meljski opekarni v Mariboru vsak dan od 6. do 8. ure. — Med njimi se nahajajo lepi tovorni kakor tudi jahalni konji polnokrvni. — Interesenti naj se oglasijo v omenjeni opekarni ob zgoraj navedenem času. 777 3-1

Plzensko pivo se toči vsaki dan Hotel 'UNION', Maribor.

Okrajna posojilnica v Ormožu išče začetno pisarniško moč, ki naj bo večja strojepisja ter ima kak trgovski kurzista lahko takoj vstopi. Naj bo tudi telovadec (telovadkinja.) 781

Otvoritev gostilne. P. n. občinstvu naznanjam, da sem z današnjim dnem otvoril v Frankopanovi ulici štev. 7. Za obilen obisk se priporoča Alojzij Horvat.

P. n. občinstvu vljudno naznanjamo, da smo se preselili iz Aleksandrove ceste št. 13 v lastno hišo na 779 3-1 Aleksandrovi cesti 35. 'Balkan' del. dr. za medn. transporte, Tel. 375.

Singer šivalni stroji, Singer šivanke, Singer nadomestni deli, Singer strojno olje. Velika pošiljatev iz Amerike dospela. Dobl se samo v naši podružnici. Singer šiv. stroji Bourne & Co. Newyork podružnica Maribor, začasno Dravska ulica 10. Ugodni plačilni pogoji na obroke. 600

Mala oznanila. Knjigovodja z večletno prakso v dvostavnem ameriškem knjigovodstvu, samostojno moč, več slovenskega jezika v govoru in pisavi sprejme takoj tovarna usnja Freund, Maribor. 771.

Vila za eno družino z 8 sobami in lepim vrtnom se takoj proda. Vpraša se v upravi 'Tabora'. 764 6-4

Žensko kolo (Puch) na prodaj. Na ogled po 17. uri v Trstenjakovi ulici 18./I. levo. 773 2-1

Fotografičen aparat 13x18 z najfinjšo optiko in veliko opremo. po ceni prodam. Studenci, Sokolska ulica 43. 775

Proda se: Železna postelja za otroke (Gitterbett), skoro nova platnena (zelena) obleka za gospode in bela letna vojaška bluz. Aleksandrova ul. št. 51, II. nadstr., vrata 5. 778

Proda se hiša, 10 minut oddaljena od Glavnega trga, obstoječa iz treh malih in enega večjega stanovanja, kleti, drvarnice in vrta. Pripravna je tudi za obrt. Cena 30.000 dinarjev. Pismene ponudbe pod 'Ravbar' na inseratni oddetek 'Tabora'.

Dobro ohranjeno možko kolo se jako poceni proda. Vpraša se v Cankarjevi ulici št. 1 pri hišniku.

Trgov. hiša enonadstropna, v najprometnejši ulici Maribora se pod cenitveno vrednostjo proda. Stanovanje in drugi prostori se takoj po kupni pogodbi izpraznijo. Natančnejša pojasnila daje lastnik v Slovanski ulici 20, Maribor. 776 2-1

Gonilni jermeni za stroje v vseh širinah od 30 do 200 mm v zalogi pri Ivanu Kravos, sedlat Aleksandrova cesta 13. 180

Primorci! Naznanjam, da sem odprl novo higijenično brivnico. Za prvovrstno in čisto postrežbo jamčim.

Vjekoslav Glurin primorski begunec. Maribor, Jurčičeva ulica št. 8.

Pristopajte Jugoslov. Matici!

Telefon št. 375. Spedicija vseh vrst. :o: Carinska agentura in carinske reklamacije. :o: Vskladbe in vankovrstnega blaga. :o: Mednarodni prevozi. :o: Selitve z patentiranimi pohišvenimi vozovi na vse strani. :o: Spedijsko dostavo podjetje južne železnice.

'BALKAN'

delniška družba za mednarodne transporte v Ljubljani. Podružnica: MARIBOR, Aleksandrova cesta št. 35. Podružnice: MARIBOR, ZAGREB, BEOGRAD, TRST, WIEN.

Brzojav. naslov: Spedbalkan. Predprodaja vozovnic :o: za vse proge južne in državne železnice. :o: Skladnice spojene s tirov južne železnice, Aleksandrova cesta št. 70.